

Posudek vedoucího bakalářské práce

V. Joštová, Fenomén kávy v Brazílii a jeho odraz v jazyce, 2024, 60 str.

Autorka se ve své bakalářské práci zabývá velmi specifickým tématem a to fenoménem kávy, který je nedílně spjatý s brazilskou kulturou. Za cíl si klade zmapovat historii pěstování kávy v Brazílii a zasadit ji do dějinného kontextu, následně popsat lexikum spjaté s produkcí, prodejem a hodnocením kávy a pokusit se o podchycení rozdílů v tradiční a moderní nomenklatuře. Práce je tak dominantně rázu historického, ale částečně i lingvistického, v jehož rámci autorka zkoumá využití jazykové prostředky z pohledu lexikologického i etymologického. Zvolené téma považuji za originální a vzhledem k rostoucí popularitě kávové kultury i navýsost aktuální.

Práce je členěna do tří stěžejních kapitol. V první autorka seznámí čtenáře s historií pěstování kávy obecně, s různými druhy kávovníků a metodami zpracování kávy. Tato kapitola je poměrně obsáhlá a možná až příliš podrobná, nicméně autorka ji využívá jako podklad pro následující kapitoly, ve kterých odkazuje na zde nastíněnou terminologii. Vyčerpávající zpracování této kapitoly odráží autorčin dlouhodobý zájem o studovanou problematiku a její značnou erudici.

Ve druhé části se zaměří na historii pěstování kávy v Brazílii a její produkci přehledně rozdělí do čtyř klíčových období, která vykazují specifické charakteristiky. V každém období se pak snaží podchytit nejen to, kde a jak se káva pěstovala, ale také to, zda a jak se konzumovala. Tuto část práce považuji za přehledně a systematicky zpracovanou a domnívám se, že autorce se zde podařilo podat všechny náležitě informace, aniž by text přehltila nemístnými detaily. Pro větší přehlednost bych snad jen navrhla doplnit text mapami, které by jasněji dokreslily, kde se v jakém období káva pěstovala.

Třetí, nejkratší část je pak věnována komentáři lexika spjatého s kávou. Autorka se zabývá jak způsoby, jakými je charakterizováno kávové zrno, tak i lexikem, které podchycuje chuť a aroma kávy, a snaží se ukázat, jak se toto lexikum vyvíjelo a měnilo. Seznamuje tak čtenáře s poměrně rozsáhlou nomenklaturou, kdy se pokouší významy termínů objasnit, případně dohledat jejich původ, a v některých případech i přeložit do češtiny. Z práce není vždy úplně jasné, zda uvedený český překlad/převod je oficiálně uznávaným termínem, nebo je to autorčin překlad na základě slovníku, toto bych osobně možná důrazněji rozlišovala. Vzhledem k autorčině fundovanému vhledu do problematiky bych také považovala za žádoucí a nesmírně užitečné, kdyby autorka výsledky svého lexikálního výzkumu shrnula do podoby terminologického glosáře, kde by (pakliže to lze) spárovala portugalské termíny s jejich českými ekvivalenty. Tyto ekvivalenty, předpokládám, často existují a jsou v praxi používány, i když nejsou uznány jako oficiální nomenklatura. Nabízí se ostatně otázka, zda Česká republika vůbec disponuje nějakou oficiálně uznanou nomenklaturou? Případně existují mezi českým a brazilským pojmáním kávy nějaké zásadní diskrepance (odmyslíme-li autorkou zmiňovanou rozdílnou míru podrobnosti klasifikace)?

Po formální stránce obsahuje práce všechny potřebné náležitosti a je psána srozumitelným, i když možná místy poněkud šroubovaným jazykem, s minimem chyb a překlepů (namátkou jen

občasné chybné psaní čárek, které místy komplikuje porozumění květnatým souvětím (str. 19 – „Roku 1706, Nizozemci, kteří zavedli první systematické pěstování kávy v koloniích odvezli z ostrova Jáva exempláře kávovníku do Botanické zahrady v Amsterdamu.“, str. 37 – „V současnosti jsou domácími výběrovými kávami, které získávají nejvíce ocenění právě kávy z Minas.“) atd.). Oceňuji obsáhlou bibliografii, která dokládá autorčin dlouhodobý zájem o téma i systematický přístup k němu.

Práci celkově považuji za zdařilou a domnívám se, že přináší mnoho podnětných informací, které zpracovává povětšinou přehledně a srozumitelně. Škoda jen, že není doplněna i výše zmíněným terminologickým glosářem, který by měl podle mého názoru nesmírně praktický přínos. Nároky kladené na bakalářskou práci však práce dozajista splňuje, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji ohodnotit známkou **výborně**.

V Olomouci, 9. 8. 2024

Mgr. Petra Svobodová, Ph.D.